

ĐÁP ÁN GỢI Ý MÔN VĂN KÌ THI THPT QUỐC GIA NĂM 2026

Phần 1 (4 điểm)

Câu 1: Theo văn bản, trước 1440, tri thức được lưu trữ ở trong các thư viện, tu viện, sau những cánh cổng sắt của lâu đài, trên những cuốn sách chép tay bằng da cừu.

Câu 2: Câu văn chứa đựng bằng chứng về vai trò của máy in đối với tác phẩm của William Shakespeare trong đoạn (4) là: “Nếu không có những bản in First Folio được xuất bản năm 1623, những vở kịch kinh điển như Macbeth hay Hamlet có lẽ đã tan biến vào hư không ngay sau khi tấm màn nhung của nhà hát Globe khép lại”.

Câu 3: Hiểu về nghĩa của cụm từ “**tài sản bị giam cầm**” (đoạn 2) và “**nhiên liệu cho Phục Hưng**” (đoạn 5).

- “**Tài sản bị giam cầm**”: Tri thức là tài sản đáng quý nhưng chỉ nằm trong phạm vi nhỏ hẹp của tầng lớp tinh hoa, chưa được phổ biến rộng rãi đến đông đảo quần chúng, giống như bị giam cầm.
- “**Nhiên liệu cho Phục Hưng**”: Nhờ có máy in, tri thức không còn bị “giam cầm” mà được lan tỏa rộng rãi. Và khi tri thức được phổ biến đến tất cả mọi người, nó trở thành nguồn tư liệu, nguồn nhiên liệu quý giá, là động lực quan trọng thúc đẩy sự phát triển của văn hóa, khoa học và tư tưởng thời kì Phục Hưng.
- Cách nói giàu hình ảnh như trên đã khẳng định rõ vai trò quan trọng của máy in trong việc lan tỏa tri thức.

Câu 4. Nhận xét về mối liên hệ giữa luận đề và các luận điểm trong văn bản.

- Luận đề của văn bản là khẳng định vai trò to lớn của phát minh máy in đối với sự phát triển của tri thức và văn minh nhân loại.
- Các luận điểm được triển khai chặt chẽ, logic:
 - Trình bày thực trạng tri thức trước khi có máy in.
 - Nêu tác động của việc phát minh ra máy in của Gutenberg đối với việc phổ biến tri thức.
 - Chứng minh ảnh hưởng của máy in đối với văn hóa, khoa học và sự phát triển của các quốc gia.
 - Đối chiếu với trường hợp Đế quốc Ottoman để làm nổi bật giá trị của công nghệ in ấn.

- **Nhận xét:** Các luận điểm đưa ra phù hợp, hợp lý, chặt chẽ tập trung làm sáng tỏ luận đề, giúp cho người đọc hiểu được vai trò của máy in trong việc phát triển của tri thức và văn minh nhân loại.

Câu 5. Trong bối cảnh cần có những đột phá về khoa học công nghệ hiện nay, từ góc nhìn của người trẻ, theo anh/chị, cần sử dụng trí tuệ nhân tạo (AI) như thế nào để tạo nên sự cộng hưởng trí tuệ?

- Cộng hưởng trí tuệ là sự kết hợp, chia sẻ và bổ sung giữa nhiều nguồn trí tuệ khác nhau để tạo ra những ý tưởng, giải pháp hoặc thành quả tốt hơn so với khi mỗi cá nhân làm việc riêng lẻ.
- Trong bối cảnh cần có những đột phá về khoa học công nghệ hiện nay, cần có sự kết hợp giữa trí tuệ con người (khả năng tư duy sáng tạo, cảm xúc, kinh nghiệm, khả năng đánh giá) và trí tuệ nhân tạo (AI) (khả năng xử lý dữ liệu nhanh, tìm kiếm thông tin, hỗ trợ phân tích).
- Để tạo nên sự cộng hưởng trí tuệ tốt nhất, người trẻ cần sử dụng trí tuệ AI đúng đắn, hợp lý và khoa học:
 - + Xem AI như một công cụ hỗ trợ học tập, nghiên cứu và sáng tạo thay vì phụ thuộc hoàn toàn vào nó. AI có thể giúp tìm kiếm thông tin, gợi ý ý tưởng và xử lý dữ liệu nhanh chóng, nhưng con người vẫn phải tư duy phản biện, kiểm chứng và đưa ra quyết định cuối cùng.
 - + Bên cạnh đó, cần sử dụng AI có trách nhiệm, tôn trọng bản quyền và đạo đức số. Cần kiểm chứng nguồn thông tin mà AI cung cấp, không đặt niềm tin hoàn toàn vào AI – không phải lúc nào AI cũng đúng.
- Khi kết hợp sức mạnh công nghệ với khả năng sáng tạo của con người, AI sẽ góp phần tạo nên sự cộng hưởng trí tuệ, thúc đẩy đổi mới và phát triển xã hội.

Cách 2 (Phần I)

Câu 1.

- Theo văn bản, trước năm 1440, tri thức được lưu giữ:
 - + Trong các thư viện, tu viện;
 - + Sau những cánh cổng sắt của các lâu đài;

+ Trên những cuốn sách chép tay bằng da cừu có giá trị rất cao.

Câu 2: Câu văn chứa đựng bằng chứng về vai trò của máy in đối với tác phẩm của William Shakespeare là:

“Nếu không có những bản in First Folio được xuất bản năm 1623, những vở kịch kinh điển như Macbeth hay Hamlet có lẽ đã tan biến vào hư không ngay sau khi tấm màn nhung của nhà hát Globe khép lại.

Câu 3:

- Tài sản bị giam cầm” (đoạn 2): là cách nói hình ảnh nhằm chỉ tri thức trước năm 1440 bị hạn chế khả năng tiếp cận, chỉ thuộc về tầng lớp tinh hoa, chưa được phổ biến rộng rãi đến cộng đồng. Tri thức là nguồn tài sản của nhân loại nên cần được phổ biến rộng rãi đến nhiều đối tượng để tăng giá trị của nguồn kiến thức.
- “Nhiên liệu” (đoạn 5): là ẩn dụ chỉ vai trò thúc đẩy, tạo động lực cho sự phát triển của xã hội. Khi được phổ biến rộng rãi, tri thức trở thành nguồn lực quan trọng giúp thúc đẩy khoa học, kỹ thuật và sự tiến bộ của nhân loại.
- Hai cách diễn đạt cho thấy sự thay đổi to lớn của tri thức từ trạng thái bị độc quyền sang trạng thái lan tỏa và trở thành động lực phát triển xã hội.

Câu 4: - Luận đề 1: Trước năm 1440, tri thức là một dạng tri thức bị giam cầm

- Các luận điểm: Các tri thức được lưu giữ: Trong các thư viện, tu viện; Sau những cánh cổng sắt của các lâu đài; Trên những cuốn

sách chép tay bằng da cừu có giá trị rất cao; Đặc quyền của tầng lớp tinh hoa; các quốc gia ở phía bên kia Địa Trung Hải, các Sultan của Đế quốc Ottoman...dẫn chìm vào sự trì trệ và lạc hậu.

- Luận đề 2: Cuộc cách mạng: sự nhân bản công nghiệp của tri thức

- Luận điểm: Tư tưởng của con người tách rời khỏi thể xác họ và nhân ra hàng ngàn bản sao với chi phí thấp; Ý tưởng vĩ đại lẫn nguy hiểm bắt đầu thâm thấu vào đại chúng; William Shakespeare đã sống đúng vào điểm rơi của công nghệ in ấn và những vở kịch kinh điển được lan tỏa đến đại chúng; bảo tồn văn hóa là thước đo vận mệnh của các quốc gia như các quốc gia Anh, Hà Lan, Đức đã chứng kiến sự bùng nổ chưa từng có về dân trí và khoa học; tri thức trở thành nhiên liệu cho phục hưng và cách mạng công nghệ giúp con người phát minh ra những thành tựu khoa học kỹ thuật

Sự phối hợp giữa các luận đề và luận điểm hợp lý và logic, tăng sức thuyết phục bởi những dẫn chứng cụ thể và tăng hiệu quả cho công việc. Trí thức chính là nguồn tài nguyên để mọi người được tiếp cận.

Câu 5: Trong bối cảnh hiện nay, để tạo nên sự cộng hưởng trí tuệ, người trẻ cần sử dụng AI một cách chủ động, có trách nhiệm và sáng tạo. AI nên được xem là công cụ hỗ trợ học tập, nghiên cứu và giải quyết vấn đề chứ không phải phương tiện thay thế hoàn toàn tư duy con người. Người trẻ cần biết khai thác AI để tiếp cận nguồn tri thức rộng lớn, kết nối ý tưởng, chia sẻ kiến thức và hợp tác với cộng đồng. Đồng thời, phải kiểm chứng thông tin, tránh phụ thuộc hoặc lạm dụng AI dẫn đến suy giảm khả năng tư duy độc lập. Khi kết hợp sức mạnh của AI với trí tuệ, bản lĩnh và đạo đức con người, chúng ta sẽ tạo ra những giá trị mới, góp phần thúc đẩy sự phát triển của khoa học công nghệ và xã hội.

Phần 2 (6 điểm)

Câu 1 (2 điểm)

Steve Jobs, Mark Zuckerberg hay Elon Musk là những tên tuổi mà đa số chúng ta đều biết. Những ý tưởng sáng tạo và phát minh công nghệ của họ đã góp phần làm phát triển và thay đổi thế giới một cách đáng kinh ngạc. Nước Việt Nam vừa thoát khỏi giai đoạn đói nghèo và bắt đầu bước chân vào thế kỷ vươn mình. Để sự vươn mình có thể thành công ở Việt Nam. Chúng ta rất cần những người như Steve Jobs. Làm thế nào để Việt Nam có thêm những “Steve Jobs” trong tương lai? Đó là một câu hỏi đơn giản nhưng thật sự khó khăn để thành hiện thực. Để tạo nên những con người có khả năng đổi mới và dẫn dắt công nghệ, cần có sự chung tay của cá nhân, gia đình, nhà trường, xã hội và những chính sách đúng đắn của nhà nước. Trước hết, mỗi người trẻ phải nuôi dưỡng tinh thần học hỏi, đam mê khám phá. Những nhà sáng tạo lớn không chỉ có kiến thức mà còn biết tư duy độc lập, khả năng phản biện và kiên trì theo đuổi mục tiêu dù có quá nhiều lần thất bại. Ngoài nỗ lực của cá nhân, gia đình, nhà trường và chính sách đúng đắn của nhà nước cũng giữ vai trò rất quan trọng. Thay vì chỉ chú trọng điểm số, cần khuyến khích học sinh sáng tạo, nghiên cứu khoa học và phát triển năng lực riêng. Một môi trường giáo dục hiện đại phải tạo điều kiện cho học sinh được trải nghiệm, thực hành, làm việc nhóm, ứng dụng kiến thức vào thực tiễn và tôn trọng sự khác biệt. Đồng thời, xã hội và Nhà nước cần đầu tư mạnh mẽ cho khoa học – công nghệ, xây dựng hệ sinh thái khởi nghiệp, hỗ trợ các dự án đổi mới sáng tạo và tạo cơ hội bình đẳng cho tất cả người trẻ phát huy tài năng. Tuy nhiên, để có những “Steve Jobs Việt Nam”, chúng ta không nên chỉ mong chờ vào vài cá nhân xuất chúng mà cần xây dựng một thể hệ công dân sáng tạo, dám đổi mới và có khát vọng cống hiến. Chúng ta có thể tận dụng các phát minh mới của thế giới về công nghệ và khoa học một cách hiệu quả dù không có những cá nhân xuất sắc như Steve Jobs. Tóm lại, để có những “Steve Jobs Việt Nam” thật sự chỉ là một ước mơ và định hướng để phấn đấu. Tất cả chúng ta sẽ cùng “tận nhân lực” để “tri thiên mệnh”. Vận mệnh đất nước Việt Nam sẽ phụ thuộc rất nhiều vào sự nỗ lực, học tập và sáng tạo của tuổi trẻ chúng ta.

Phần II.

Câu 1: (cách 2) Từ gợi dẫn trên, với tư cách người trẻ, anh/chị hãy viết đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ) trả lời câu hỏi: **Làm thế nào để có những “Steve Jobs Việt Nam”?**

Yêu cầu chung:

- **Về hình thức:** Đảm bảo đúng cấu trúc đoạn văn, độ dài khoảng 200 chữ. Trình bày sạch sẽ, đúng chính tả.
- **Về nội dung:** Xác định đúng vấn đề nghị luận: **Giải pháp để Việt Nam có những nhân tài công nghệ tầm cỡ thế giới như Steve Jobs (với tư cách là người trẻ).**

<p>a. Hình thức</p>	<p>Đảm bảo cấu trúc đoạn văn, dung lượng vừa phải, diễn đạt trôi chảy.</p>
<p>b. Xác định vấn đề</p>	<p>Xác định đúng câu hỏi trọng tâm: Các giải pháp từ góc độ người trẻ để hình thành đội ngũ nhân tài công nghệ kiệt xuất.</p>
<p>c. Triển khai nội dung</p>	<p>Thí sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần tập trung trả lời câu hỏi "Làm thế nào?". Dưới đây là các ý gợi ý chính:</p> <p>1. Giải thích ngắn gọn hình ảnh "Steve Jobs": Không chỉ là tên riêng, mà là biểu tượng của sự sáng tạo đột phá, tinh thần tiên phong và tầm ảnh hưởng toàn cầu trong lĩnh vực công nghệ.</p> <p>2. Các nhóm giải pháp cốt lõi:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Thay đổi tư duy (Góc độ cá nhân người trẻ): * Cần dám nghĩ khác, làm khác (Think Different), không đi theo mòn. * Nuôi dưỡng niềm đam mê cháy bỏng với công nghệ và khát vọng cống hiến cho đất nước.* Đừng sợ thất bại; xem thất bại là bài học quý giá trên con đường sáng tạo.

	<p>* Trang bị kiến thức và kỹ năng:</p> <p>* Tự học, tự trau dồi không ngừng (lifelong learning) trong bối cảnh công nghệ thay đổi từng ngày. Học cách học thay vì chỉ học kiến thức.</p> <p>* Học đi đôi với hành; chú trọng các kỹ năng thực tiễn, giải quyết các vấn đề thực tế của Việt Nam bằng công nghệ.</p> <p>* Vai trò của xã hội/giáo dục (Người trẻ kiến nghị/thúc đẩy):</p> <p>* Cần một hệ sinh thái khởi nghiệp hỗ trợ, các chính sách khuyến khích sáng tạo, bản quyền, chế tác.</p> <p>* Giáo dục cần chuyển từ truyền thụ kiến thức sang khơi gợi tư duy phản biện và sáng tạo.</p> <p>3. Bài học/Cam kết hành động của bản thân.</p>
d. Chính tả, ngữ pháp	Không mắc lỗi chính tả, dùng từ, đặt câu nghiêm trọng.
e. Sáng tạo	Có lối diễn đạt mới mẻ, câu văn có hình ảnh, hoặc có những liên hệ thực tế sâu sắc (ví dụ: nhắc đến các startup Việt thành công).

PHẦN 2: ĐOẠN VĂN THAM KHẢO (Khoảng 230 chữ)

“Hiền tài là nguyên khí của quốc gia”. Và nguồn tài nguyên quý giá nhất của đất nước hiện nay chính là nguồn tri thức trẻ. Để Việt Nam có những "Steve Jobs" – những biểu tượng của sự sáng tạo đột phá và tầm ảnh hưởng toàn cầu, với tư cách là một người trẻ, chúng ta cần có chìa khóa để mở cánh cửa thành công, đó chính là việc kết hợp giữa khát vọng cá nhân và sự đồng hành của hệ sinh thái phát triển, điểm tựa vững chắc cho giới trẻ từ chính gia đình và xã hội. Trước hết, mỗi người trẻ cần nuôi dưỡng tinh thần **"Dám nghĩ khác, dám làm khác"**. Như chúng ta đã biết, công nghệ đang là trợ thủ, nguồn lực, đồng thời là thử thách của cả Thế giới. Người trẻ không nên chỉ là những người tiêu thụ công nghệ mà phải khao khát trở thành **người tạo ra xu hướng, giải quyết các vấn đề thực tiễn của đất nước bằng các giải pháp công nghệ tiên tiến.** Tiếp theo, sự thay đổi bắt nguồn từ giáo dục. Cập nhật, chủ động tiếp thu cái mới và đi đầu trong đổi mới sáng tạo là yếu tố

cốt lõi cần được đề cao. Hãy **học cách học thay vì chỉ học kiến thức**. Làm mới sẽ cho kết quả mới. Song song đó, gia đình và xã hội cần chung tay xây dựng một hệ sinh thái khởi nghiệp lành mạnh, nơi các ý tưởng sáng tạo được bảo vệ, được đầu tư vốn và được phép "thất bại để học hỏi". Chúng ta có thể lấy ví dụ về các startup Việt đang vươn tầm thế giới như VNG hay VinFast hay cụ thể như Phương Vũ năm 2024 được Apple chọn làm đạo diễn cho dự án "Shot on iPhone" toàn cầu với phim ngắn về con rồng Việt Nam để thấy rằng tiềm năng của chúng ta là có thật. Chỉ khi kết hợp được ngọn lửa đam mê của thế hệ trẻ với môi trường thuận lợi, Việt Nam mới thực sự sẵn sàng đón nhận những huyền thoại công nghệ nói riêng và những người tiên phong nói chung.

BÀI VĂN PHÂN TÍCH CHI TIẾT: "NHỮNG CHIẾC LÁ" (NGUYỄN ĐÌNH THI)

1. MỞ BÀI

“Thơ hay là hay cả hồn lẫn xác” (Xuân Diệu), thật vậy bài thơ “Những chiếc lá” của nhà thơ Nguyễn Đình Thi là một bài thơ hay và đặc sắc. Với thể thơ tự do, giọng thơ tha thiết, sâu lắng, đoạn thơ đã để lại nhiều cảm xúc trong lòng người đọc về quy luật của sự sống và ý nghĩa của lẽ sống đẹp, sự cống hiến thầm lặng cho cuộc đời.

2. THÂN BÀI

L luận điểm 1: Nội dung và chủ đề sâu sắc của tác phẩm

Trước tiên ta thấy bài thơ “Những chiếc lá” chinh phục người đọc bởi nội dung, chủ đề sâu sắc của nó. Bài thơ là tình cảm của nhân vật trữ tình dành cho những kiếp sống thầm lặng, biết hy sinh và dâng hiến cho cuộc đời một cách chân thành tha thiết. Mạch cảm xúc được thể hiện xuyên suốt là sự chuyển biến từ nỗi buồn thương trước cảnh sắc tàn phai, úa rụng của thiên nhiên sang niềm thấu hiểu, trân trọng giá trị bất tử của sự cống hiến thầm lặng, lẽ sống đẹp và hơi ấm tình người.

Nội dung chủ đề được thể hiện ngay ở nhan đề “Những chiếc lá”, nhan đề thật ngắn gọn mà hàm súc. “Những chiếc lá” không đơn thuần là một thực thể của tự nhiên mà mang tính nhân hóa, là biểu tượng cho những kiếp người, những cuộc đời bình dị xung quanh chúng ta.

Bên cạnh đó, hình ảnh thơ thật gần gũi, thân thuộc được chọn lọc, giàu tính biểu tượng. Đó là hình ảnh “Những chiếc lá nâu, đen, rách quần queo” gợi lên sự già

cối, khắc nghiệt của thời gian và quy luật tử sinh. Thế nhưng, khi lật giở lại ký ức, chiếc lá ấy từng có một thời thanh xuân rực rỡ: “xòe biếc đón về ríu rít những đàn chim”, “um tùm che mát cho người đi đường mồ hôi nhễ nhại” và “thấp vàng trên đầu bao đôi người yêu”. Những hình ảnh này đã thể hiện nội dung, chủ đề viết về lẽ sống vị tha, tinh thần cống hiến hết mình cho tha nhân và cuộc sống. Cảm hứng chủ đạo bao trùm, xuyên suốt bài thơ là ca ngợi vẻ đẹp của sự hy sinh thầm lặng, tình mẫu tử thiêng liêng và sự tiếp nối không ngừng của ngọn lửa yêu thương thông qua hình ảnh bếp lửa cuối bài.

Luận điểm 2: Hình thức nghệ thuật đặc sắc

Bên cạnh đó, bài thơ còn có hình thức nghệ thuật đặc sắc:

- Về thể thơ, gieo vần, ngắt nhịp: Bài thơ thành công với thể thơ tự do, với cách gieo vần linh hoạt liên kết các dòng thơ, tạo giọng điệu vừa tha thiết vừa suy tư chiêm nghiệm. Nhịp thơ biến đổi linh hoạt theo cảm xúc, khi thì chậm rãi, kéo dài ở những câu tả cảnh mùa đông lạnh giá, khi lại dồn dập, vui tươi ở những câu thơ nhớ về quá khứ, giúp âm điệu thơ trở nên mềm mại và uyển chuyển, tạo nhịp điệu, đồng thời khiến dòng cảm xúc của tác giả về sự sống và cái chết trở nên sâu lắng và chân thực hơn

- Đặc biệt việc vận dụng các biện pháp tu từ như **điệp ngữ** “Đâu những...”, “Những buổi...”, “Những chiều...” đã góp phần gợi tả không gian - thời gian trọn vẹn của quá khứ, nơi những chiếc lá đã sống một cuộc đời thầm lặng mà vô cùng ý nghĩa. Qua đó thể hiện cảm xúc tự hào, trân trọng đối với những giá trị tốt đẹp đã qua, góp phần làm cho hình ảnh thơ thêm phần sinh động. Bên cạnh đó biện pháp nhân hóa được sử dụng tinh tế qua việc lá tự xưng là “chúng ta”, biết “xòe biếc”, “che mát”, và đặc biệt là hành động ở cuối bài: “những chiếc lá reo phù phù, nhảy nhót”. Biện pháp này tăng sức gợi hình, gợi cảm cho bài thơ, khiến người đọc không chỉ cảm nhận được cái chết của chiếc lá dưới góc độ sinh học, mà còn lưu lại dư âm sâu xa về một sự hóa thân đầy thanh thản, tự nguyện mang tính nhân văn sâu sắc.

- Về ngôn ngữ thơ: Đặc biệt, ngôn ngữ trong bài thơ giản dị, gần gũi với đời sống thường ngày qua những từ ngữ như “lụi hụi xuýt xoa”, “loạt xoạt”, “vóc từng nắm lá khô” nhưng vẫn chứa đựng nhiều hình ảnh gợi cảm và cảm xúc tinh tế, khơi dậy trong người đọc những rung động sâu xa về tình yêu thương, sự ám áp của mái nhà và hơi thở của cuộc sống lao động bình dị.

3. KẾT BÀI

Tóm lại bài thơ "Những chiếc lá" của tác giả Nguyễn Đình Thi là một bài thơ hay, đặc sắc viết về đề tài quan niệm về lẽ sống, triết lý nhân sinh và lẽ sống dâng hiến với việc vận dụng các thủ pháp nghệ thuật độc đáo. Qua bài thơ, tác giả Nguyễn Đình Thi gửi đến chúng ta thông điệp phải biết sống một cuộc đời trọn vẹn, biết sẻ chia, yêu thương và cống hiến hết mình cho cuộc đời, bởi giá trị của một con “Thước đo của đời người không phải thời gian mà là sự cống hiến” (Peter Marshall – thượng nghị viện).

Tô Văn Luân
THPT Vĩnh Viễn